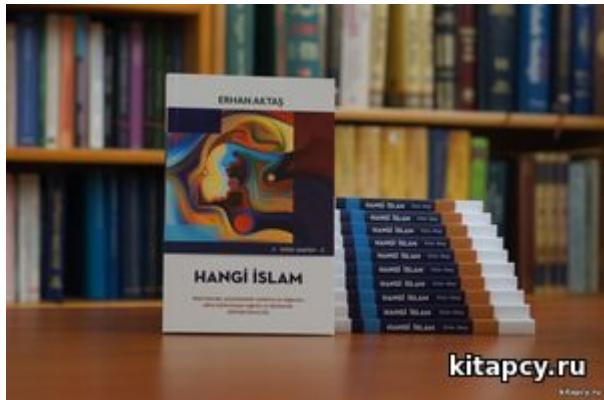

Haýsy yslam

Category: Gutlaglar, Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 25 января, 2025

Haýsy yslam HAÝSY YSLAM

Saud Arabystanyň **Milli gününi** gutlamaga häkimiyet uly gyzyklanma bildirdi. Munuň çäklerinde Ankarada geçirilen resepsiýa İçeri işler ministri Süleyman Soýly we Din işleri ministri Ali Erbaş gatnaşdy.

Ýokary Halk Mejlisiniň başlygy we Daşary işler ministrligi gutlag hatlaryny ugratdylar. Türkiýeniň wekili hökmünde köşgүn press-sekretary Ibrahim Kalyn, Gazna we Maliýe ministri Nureddin Nebati Jiddä gitdi.

Gürrüni bütinleý başga ugra sowmakçy. Soňky wagtlar Eýran bulasyklygyna ýa-da Hytaýyň Beýik Yüpek ýoluna zyýan etmek üçin dowamly meçew berilýän Gyrgyzstan-Täjigistan konfliktine we başgalara şu «penjireden» seredip, baha beriň...

Size birini tanadaýyn:

Baron Maks fon Oppengeým (1860-1946).

Oppenheim familiýasy öñ eşitmedik familiýaňyz däldir. Nemes taryhynyň iň uly banklarynyň biri. Düýbuni tutujysy-da Salomon Oppengeým... Emma gürrüñimiz bankirlik däl.

Maks Oppengeým arheologiya bilen içgin gyzyklandy. Araçägimizdäki Hasekä degişli Ras al-Aýnda b.e.öñ X asyrda gurlan Tel-Halafy 1899-njy ýyllarda açdy. 1911-1913-nji, 1927-1929-njy ýyllarda-da gazuw-agtaryş işlerini dowam etdirdi. Emma gürrüñimiz arheologiya hakda-da däl!

Çünki Oppengeým jedelli şahsyýetdi, ol iňlislerdir fransuzlar tarapyndan içaly hasaplandy. Aýdyşlaryna görä, ol musulmanlary olaryň üstüne küsgürýärdi. Şeýlemidi? Hawa. Ol

nemesleriň "Nachrichtenstelle fürden Orient/Nf0" (Şark Kontrrazwedka gullugy) gullugynda işledi. Esasy ugry yslamdy... Kairde 1892-nji ýylда arap dili we yslam dini boýunça bilim aldy. El-Ezher uniwersitetindäki çekişmelere gatnaşyp, yslamyň ruhuny aňlamaga jan etdi.

Şol wagtlar Osmanlynyň çäklerindäki Siriýany, Yragy, Liwiýany we beýleki ýurtlary aýlandy. Bedewiler (beduin, çarwa araplar) bilen dostlaşdy. 1895-nji ýylда nemes janköýeri Abdylhamyt II bilen duşuşdy. Muhammet Abdo ýaly din alymlary bilen görüşdi. «Ortaýer deňzinden Eýran aýlagyna çenli» atly iki tomluk kitap ýazdy.

Birinji jahan urşunyň öňüsyrasy «Duşmanlarymyzyň yslam regionlarynda topalaň çykardyslarynyň memorandumy» kitabyny neşir etdirdi. Ilki Russiya, soň Hindistan, Müsür ýaly iňlis we fransuz koloniýalarynda musulman topalaňlaryny turuzmak üçin Stambul merkezli halyf-soltanyň adyndan yslam dünýäsinde propoganda işleriniň gurnalmagyny teklip etdi.

Osmanlynyň bu uruşda jihada çagyryş etmegi Oppengeýmiň teklibidi. Şeýle-de ol, uruşyň öňüsyrasy gurlan Gündogar Kontrrazwedka gullugynyň başlygy boldy.

Oppengeým 1915-nji ýylда Stambuldaky nemes ilçihanasyň binýadynda NF0-nyň bir şahamçasy hökmünde "Nachrichtensaal"-y (Habar-maglumat bölümü) gurdy.

Käbir araplar Oppengeýme Ebu Jihad («Mukaddes ursuň atasy») diýýärdi. 1915-nji ýylyň başlarynda şazada Faýsal bilen tanşyp, ony Germaniyanyň tarapyna çekmek isledi. Emma Faýsalyň kakasy Hüseýin iňlisler bilen dil birikdiripdi.

Netijede nemesler uly uruşdan ýeňlip çykdy. Oppengeým Berline dolandy, Siriýada gazuw-agtaryş işlerini dowam etdirdi.

Nasistler 1933-nji ýylда häkimiýet başyna gelensoň, mundan beýläk katolik ynançly Oppengeýmiň jöhit geçmiş potansial howpa öwrüldi. Emma Oppengeým nasistlere Ýakyn Gündogardaky gazuw-agtaryş işlerinde tapylan käbir heýkelleriň Gitleriň öne süren ariýa medeniýetini subut edýändigini gürrüň berdi!

Işiň özeninde, Oppengeým bu gezek nasistlere Ýakyn Gündogaryň musulmanlary boýunça strategiya ýarajak maglumatlary berdi. Ýagny...

Häkimiýetler, režimler çalsyp dursa-da, Oppengeým «yslam kozyryny» ulanyp, Germaniyanyň kolonial syýasatyna goldaw bermegi dowam etdirdi. Siriýada, Yrakda, Saud Arabystanynda, Iordaniýada «Alynky Aziýanyň kyrkynjy ýylyň ortasynda aýaga

galdyrylmagynyň memorandumy» makalasyны ýazdy!

Diýjek bolýanym:

Ýslam ýurtlaryndaky hadysalary, gutlaglary, çaknyşyklary
gözden geçireniňizde imperialistleri gözden salmaň.

Oppengeýmber hemise ýadyňyzda bolsun!

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 27.10.2022 ý. Publisistika